

Stakeholdersoverleg RES Foodvalley

Plaats: Akoesticum Ede

Datum: 9 juli 2021

Tijd: 15.00 tot 18.00

Aanwezig: Henny van Dijk-Ommering (Gemeente Scherpenzeel), Harke Dijksterhuis (Gemeente Nijkerk, mandaat Gemeente Ede), Petra Doornenbal (Gemeente Renswoude), Didi Dorrestijn (Gemeente Barneveld), Peter de Haan (Gemeente Wageningen), Harmen Hardeman (LTO), Jolanda de Heer (Gemeente Rhenen), Ingrid Lether (Burgerforum), Jan van der Meer (Provincie Gelderland), Alex Meijer (Natuur en Milieu Gelderland/Natuur en Milieufederatie Utrecht), Jos Pierey (Provincie Utrecht), Marco Verloop (Gemeente Veenendaal), Wim Werkman (FOV en VNO-NCW VeluweVallei), Rene Windhouwer (ValleiEnergie), en Tjerk Wagenaar (voorzitter SHO, mandaat RECRON). Team RES Foodvalley: Vivian van den Bosch, Anne Grashof, Ralph Kohlmann (mandaat netbeheerders Stedin/Alliander, Energie Nederland, De Woningstichting, JongRES), Nicky Struijker-Boudier, Bastiaan du Pré.

VERSLAG BERAADSLAGINGEN RES 1.0

In het Stakeholderoverleg in de RES Regio Foodvalley vindt het meervoudige onderhandelingsproces plaats, gericht op consensus met als doel een gedragen energie transitie voor Regio Foodvalley. Het Stakeholderoverleg stuurt op inhoud en keuzes van de RES en besluit over het resultaat daarvan, dat aan alle achterbannen (waaronder raden, staten en het algemeen bestuur) wordt voorgelegd. Op basis van de besluiten van de achterbannen, maken ze gezamenlijk afspraken over hoe verder te gaan met het concreet realiseren van de energietransitie in Regio Foodvalley.

Op 15 april 2021 heeft het Stakeholderoverleg RES Foodvalley de RES 1.0 aangeboden voor besluitvorming door de achterbannen. Op 21 april 2021 is deze versie openbaar gemaakt.

In de periode tot en met 5 juli is de RES 1.0 in de raden van acht gemeenten, in de staten van de twee provincies en in het algemeen bestuur van het waterschap behandeld en zijn besluiten genomen en adviezen opgesteld. Daarbij hebben zij allen:

- de RES 1.0 vastgesteld (*zie bijlage 1*)
- ingestemd met de ambitie om 0,75 TWh op te wekken in 2030 als onderdeel van de landelijke ambitie van 35 TWh en
- uitgesproken gezamenlijk de samenwerking met de stakeholders te continueren en uit te werken in concrete afspraken.

Daarnaast zijn er amendementen en moties (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of [aangenomen moties en amendementen op de website](#)*) aangenomen die betrekking hebben op zowel de tekst van RES 1.0, op lokale beleidskaders als op het vervolgtraject en de besluitvorming.

De niet publieke stakeholders hebben een adhesieverklaring (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of [de adhesieverklaring op de website](#)*) getekend waarin zij aangegeven hebben de inhoud van de RES 1.0 te onderschrijven. LTO heeft dit gedaan onder voorbehoud van het goed in kaart brengen van het aanvullende potentieel van restgronden voor het opwekken van zonne-energie, het beschikbaar komen van een kwaliteitsfonds ter financiering van gewenste maar onrendabele projecten en het borgen van de RES-afspraken over begrenzen van zon op boerenland in de vervolgafspraken.

Doel van de beraadslagingen is om te komen tot gedragen vervolgspraken om verder te gaan met de energietransitie in Regio Foodvalley. Daarbij streeft het Stakeholderoverleg naar consensus, zoals verwoord in het Startdocument RES van 14 juni 2019. Indien het Stakeholderoverleg de vastgestelde tekst van de RES 1.0 wenst te wijzigen, dan zal de herziene RES opnieuw aan raden, staten en algemeen bestuur en alle niet publieke stakeholders voorgelegd te worden voor vaststelling of instemming.

De stakeholders hebben de aangenomen amendementen, voorbehouden en moties besproken en hebben daarbij de volgende afspraken gemaakt:

Algemene overwegingen:

- Allereerst wensen de deelnemers aan het Stakeholderoverleg samen verder te gaan om de duurzame energietransitie vorm te geven; iedereen heeft deze wens uitgesproken en zich (voor zover passend bij aard van de organisatie) gecommitteerd om de afspraken in concrete afspraken uit te werken;
- Het bod van 0,75 TWh in 2030 blijft het uitgangspunt en de intentie blijft om door te zoeken naar meer mogelijkheden om het opwekkvolume te laten groeien naar 1.0 TWh in 2030; 2030 is een tussenstap op weg naar energie neutraliteit in uiterlijk 2050;
- Alle leden onderschrijven de voorkeursvolgorde van opwekken van duurzame zonne-energie door eerst zonnepanelen op daken en restgronden te leggen en beperkt zonnepanelen op boerenland te leggen. Daarnaast onderschrijven zij dat een beperkt aantal energieclusters voor wind en zon wordt ontwikkeld.
- De raden, staten en het algemeen bestuur gaan over hun eigen bevoegdheden. De aangenomen amendementen zijn daarmee integraal onderdeel van hun besluit aangaande de RES 1.0. Het Stakeholderoverleg treedt niet in deze verantwoordelijkheid. De afhandeling en doorwerking van de amendementen wil het Stakeholderoverleg graag gezamenlijk vormgeven in (aanvullende) vervolgspraken.
- De aangenomen moties die voor de regio gelden zullen de stakeholders gezamenlijk oppakken. Vóór 1 november 2021 zal hierover worden teruggekoppeld. Moties betreffend hebbend op één gemeente, provincie of waterschap, behandelen de betreffende colleges af en indien van meerwaarde wordt daarin onderling samengewerkt;
- De voorbehouden bij de adhesiebetuiging zijn randvoorwaarden voor het vervolgproces.

Specifiek wordt ingegaan op onderstaande acht punten.

1. Zoekgebied Renswoude

De gemeenteraden van Renswoude en Veenendaal hebben amendementen (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*) aangenomen waarin is opgenomen om het zoekgebied voor windenergie te schrappen (Veenendaal) of voorlopig te schrappen (Renswoude). Op basis daarvan zullen beide gemeenten voorlopig geen initiatief nemen voor verdere uitwerking van dit zoekgebied voor windenergie in de volgende fase van de RES. De provincie Utrecht, die voor wind opwek installaties boven de 5 MW bevoegd gezag is, heeft de locatie wel vastgesteld.

Afspraak: het SHO respecteert dat de gemeente Renswoude dit zoekgebied vooralsnog niet verder uitwerkt. De gemeente Renswoude, provincie Utrecht en omliggende gemeenten zullen op korte termijn de toekomst van deze gebieden bespreken, waarbij alternatieven voor deze locatie nadrukkelijk worden onderzocht.

2. Bijdrage aan bod op grondgebied van Renswoude van 49 GWh naar 20 GWh.

In het amendement van de gemeenteraad van Renswoude (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*) wordt de lokale bijdrage verminderd van 49 GWh naar 20 GWh, waarbij ook de invulling met 2 windmolens geschrapt wordt. Hierdoor is het totale potentieel van ingediende plannen in de regio Foodvalley verlaagd van 0,964 TWh naar 0,935 TWh. Daarmee is het totale bod van 0,75 TWh nog steeds realistisch, zoals ook onderschreven in het amendement van de gemeenteraad van Renswoude. De andere gemeenten dienen hierom hun bod niet te verhogen of extra plannen te ontwikkelen.

In de volgende fase zoekt de gemeente Renswoude voortvarend naar extra opties voor zon op daken, op restgronden zoals een zonneline langs de A12/A30 en het plaatsen van kleine windmolens. De gemeenteraad van Veenendaal heeft expliciet het college opgeroepen om binnen het grondgebied van Veenendaal actief op zoek te gaan naar meer mogelijkheden hun doelstelling van 47 GWh te verhogen met zon op daken van bedrijven, woningen en boven verkeersinfrastructuur en daarmee een bijdrage te leveren aan meer kansrijke duurzame plannen. Ook alle andere partijen gaan zoals afgesproken in de RES 1.0 door met verkennen van extra mogelijkheden voor wind en zon om ook de ambitie van 1,0 TWh voor 2030 mogelijk te maken

Afspraak: het SHO neemt kennis van deze verlaging van 29 GWh en andere gemeenten behoeven dit niet met additionele plannen te compenseren. De gemeenten Veenendaal en Renswoude gaan op zoek naar extra initiatieven conform hun aangenomen amendementen.

3. Begrenzen zon op boerenland in Wageningen

In de raad van de gemeente Wageningen is het amendement (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*) aangenomen om paragraaf 2.4.5. niet vast te stellen (gebruik landbouwgrond voor zonneweides) en het college te verzoeken om een nieuw voorstel voor te bereiden voor besluitvorming zonder beperking voor lokale duurzaamheidsambities in de vorm van maximum hectares zon op land. De overige raden, staten en algemeen bestuur hebben paragraaf 2.4.5 vastgesteld en daarmee de begrenzing van zon op land te steunen ook binnen hun eigen grondgebied. In paragraaf 1.3 is in de optiek van het SHO in algemene zin aangegeven dat raden, staten en algemeen bestuur bij de herijking van de RES een bijzondere verantwoordelijkheid vanwege hun democratische legitimiteit hebben en daarmee impliciet deze begrenzing eenzijdig kunnen loslaten. Dit is voor hen voldoende om in uitzonderlijke gevallen de begrenzing los te laten.

Afspraak: het SHO hecht aan zoveel mogelijk eenduidigheid van teksten en vraagt het college van Wageningen om, net als dat in andere gemeenten is gedaan, met haar raad te bespreken of de beschrijving van de bevoegdheden van o.a. de raden in paragraaf 1.3 voldoende is om invulling te geven aan de intentie van hun amendement.

4. Minimale afstandsnorm voor windmolens tot woonwijken

In het amendement van de gemeenteraad van Veenendaal (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*) staat de wens om objectieve afstandsnormen

te ontwikkelen voor de afstand tussen windmolens en woonwijken. De raad van de gemeente Veenendaal heeft een voorkeur voor een afstand van 10 keer de tiphoogte, tenzij aangetoond is dat er voldoende draagvlak is onder de belanghebbenden voor een kortere afstand. Er is een landelijke norm voor geluid, gebaseerd op gezondheid beïnvloedende factoren, die de afstand tussen windmolen en bewoning bepalen. Gegeven de recente uitspraken van de Raad van State van heeft de landelijke overheid het initiatief genomen om de grondslag van de (landelijke) voorschriften in overeenstemming met de nieuwe jurisprudentie te brengen.

Afspraak: het SHO steunt de expliciete aandacht die gevraagd wordt voor gezondheidsrisico bij windmolens en sluit zich aan bij de mogelijke landelijke doorontwikkeling van objectieve normen voor plaatsing windmolens, die o.a. kunnen leiden tot projectafhankelijke afstandsvereisten tussen woonwijken tot windmolens.

5. Aanpassen tekst 3.2.6 Scherpenzeel

De raad van de gemeente Scherpenzeel heeft besloten (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*) de tekst vanaf “daarnaast “ tot en met “gegeven” te vervangen door ...

“daarnaast is opgenomen welke onderzoeken uitgevoerd moeten worden en welke randvoorwaarden van toepassing zijn bij de opwek van hernieuwbare energie. Zo moet o.a. eerst een zonneladder worden opgesteld voordat maximaal 20 ha aan zonneveld-projecten gerealiseerd kan worden. Voor windenergie is o.a. een maximale tiphoogte van 150 m boven het maaiveld en minimale afstand tussen windmolen en woning van 10x de ashoogte opgenomen. Ook is het percentage lokaal eigenaarschap aangepast naar minimaal 51%. Scherpenzeel verkent in samenspraak met in- en omwonenden hoe er invulling gegeven zal worden aan de onderzoeken en randvoorwaarden ”

Daarmee sluit de paragraaf qua tekst aan op de meest recente energievisie van de gemeente. Ook geldt expliciet de volgende toelichting bij het zoekgebied.

“op onderstaande kaart zijn de voorlopige zoekgebieden van wind in beeld gebracht. Voor deze gebieden geldt dat ze op lokaal niveau, in samenspraak met initiatiefnemers , de omgeving en belanghebbenden verder worden uitgewerkt. Het resultaat daarvan wordt vastgelegd in het omgevingsbeleid”

In een eventuele volgende versie van de kaart met zoekgebieden van de RES Foodvalley zal expliciet worden vermeld dat lokale kaders en randvoorwaarden van toepassing zijn bij verdere uitwerking van de zoekgebieden.

Afspraak: het SHO neemt dit amendement, evenals andere amendementen en de daarbij gemaakte afspraken, op bij de RES 1.0 die aan het Rijk wordt aangeboden.

6. Gezamenlijk realiseren RES'en

In het amendement van de staten van Utrecht (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*) wordt GS opgedragen om in overleg met de regionale partners de uitwerking en gezamenlijke realisatie van de RES'en vorm te geven, te bewaken en te faciliteren binnen de kaders van de omgevingsvisies, de interim omgevingsverordening en de tijdslijnen van het klimaatakkoord.

Afspraak: het SHO steunt de inzet om tot een gezamenlijke realisatie met andere RES'en te komen en nodigt de provincie Utrecht uit om de gewenste acties hiervoor in het bestuurlijk overleg dan wel stakeholderoverleg in te brengen.

7. Evaluëren van het proces van totstandkoming RES 1.0

In diverse moties (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*) is opgeroepen om het proces van totstandkoming van de RES 1.0 te evalueren met als basis het door raden, staten en algemeen bestuur vastgestelde startdocument en de uitkomsten van deze evaluatie te delen met raden, staten en algemeen bestuur. Speciale aandacht is gevraagd voor duidelijkheid in bestuurlijke processen en besluitvormingsprocedures voor volgende beslismomenten en daarbij expliciet en eenduidig de democratische bevoegdheden van raden, staten en algemeen bestuur te verankeren. In augustus en september 2021 zal een niet bij het proces betrokken externe het proces evalueren en aanbevelingen doen voor het vervolg van de RES. De griffies zal om een advies gevraagd worden hoe, rekening houdend met diverse regionale samenwerkingsverbanden, de besluitvorming door de raden en staten en algemeen bestuur kan worden geoptimaliseerd.

Op basis van het voorgaande zullen de stuurgroep en het SHO besluiten voor 1 november hoe de uitvoering van de afspraken van de RES 1.0 ter hand te nemen.

In juli 2023 zullen raden, staten en algemeen bestuur een nieuw besluit moeten nemen, namelijk een update van de RES 1.0, de RES 2.0 vaststellen. De stuurgroep zal een voorstel voor besluitvorming, met daarbij eenduidigheid over de rol van niet publieke stakeholders, doen in een startdocument en dat in het najaar 2022 ter besluitvorming aan raden, staten en algemeen bestuur voorleggen.

Afspraak: het SHO en de stuurgroep laten in augustus en september het proces van totstandkoming van de RES 1.0 evalueren door een onafhankelijk externe, gericht op onder andere helderheid in bestuurlijke processen en besluitvorming procedures voor de RES 2.0 en voor het vormgeven van het uitvoering en samenwerkingsprogramma. Bij het bepalen van de precieze inhoud van de evaluatie zal de input van stakeholders worden meegenomen. Aan de griffies wordt een advies gevraagd hoe, rekening houdend met diverse regionale samenwerkingsverbanden, de besluitvorming door de raden, staten en algemeen bestuur kan worden geoptimaliseerd. De raden, staten, algemeen bestuur en SHO leden zullen de evaluatie en de aanbevelingen als bijlage bij het startdocument RES 2.0 (najaar 2022) ontvangen.

8. Overige aangenomen moties

Uiterlijk voor 1 november 2021 zal de stuurgroep de raden, staten en het algemeen bestuur informeren over hoe wordt omgegaan met alle aangenomen moties (*zie bijlage achterin de RES 1.0 of aangenomen moties en amendementen op de website*).

- Sommige moties hebben betrekking op de gehele regio en daar zal de stuurgroep in overleg met de niet publieke stakeholders een antwoord geven hoe hiermee om te gaan.
- Andere moties hebben betrekking op een gemeente of provincie. Daar zal de stuurgroep allereerst bekijken of de motie breder toepasbaar is en indien breder toepasbaar daar in overleg met de niet publieke stakeholders een antwoord geven hoe hiermee om te gaan.
- Indien deze niet breder toepasbaar is, dat zal de publieke stakeholder hier separaat een antwoord op geven hoe hiermee om te gaan

Afspraak: het SHO steunt deze aanpak en werkt proactief mee.